

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Ireny Boušové Distribuce novin z rukou poštovníků. O vytváření komunikační sítě mezi čtenáři Krameriových novin na sklonku 18. století, vedoucí práce doc. Pavel Himel Dr. phil., 98 s. rkp + obrazová příloha

Cíl práce:

Cílem práce je analýza moderní distribuce novin ve Vídni a v Praze, posléze analýza typů komunikace mezi vydavatelem novin a čtenářem a také nastínění všech vnějších technicko administrativních okolností fungování nové komunikační sítě v 18. století v českých zemích, respektive v Praze.

Charakteristika práce:

Jedná se o zajímavě vystavěné dílo, vydatně založené na odborné literatuře a na doposud málo využívaných sbírkových fondech Poštovního muzea v Praze (zde jistě dobře posloužil Roubíkův nevydaný rukopis dějin (českého) poštovníctví do roku 1850). Práce má čtyři části: 1) teoreticko metodologický úvod, dějiny poštovníctví v českých zemích a habsburské monarchii do konce 18. století, dějiny novinového zpravodajství v Čechách na příkladu Krameriových c.k. (poštovských) vlasteneckých novin a obrazová příloha. Klíčový text zde představuje druhá a třetí část, kde jsou předvedeny vlastní badatelské metody a výsledky.

Metoda zpracování:

Metodou zpracování je klasická analýza 1. distribuce novin, respektive periodik dovážených poštovními spoji v první polovině 19. století do Prahy a Vídně a 2. analýza typů komunikace vydavatele Krameria se svými čtenáři v první polovině 90. let 18. století.

Dobré metodologické zakotvení je demonstrováno na znalosti základních děl moderní světové historiografie a sociologie, které se teoreticky zabývají „kořeny moderní společnosti“, tedy vznikem nového (imaginárního) komunikačního prostoru, komunikační revolucí, vznikem nacionalismu a také vznikem kritické veřejnosti, veřejného mínění, veřejného prostoru a všeobecné gramotnosti. Seznámení se s těmito pracemi patří jistě i k povinné výbavě absolventa historicko antropologického modulu na FHS. Jejich uplatnění v praxi je demonstrováno právě v této diplomní práci.

Náměty do rozpravy, respektive diskutabilní interpretační tvrzení apod.

1. Chybí mi zde větší souvztažnost mezi úvodními metodologickými texty. Tuším, že tímto pojítkem je vznik moderní komunikace, což z úvodních teoretických pasáží zpočátku

nevysvítá, takže – když to přeženu – dochází často k nakupení zajímavých a nosných teorií tak trochu bez ladu a skladu vedle sebe, konkrétně se pak Hrochovy úvahy o charakteru nacionálních hnutí ocitnou v těsné blízkosti Darntonova masakru koček (což byla jistě další povinná četba v rámci výuky v tomto modulu). Otázkou také pak zůstává, proč tu nejsou uvedeny i jiné texty k fenoménu modernizace...

2. Použitím dobových map, kterých je v Poštovním muzea celá sbírka, včetně map zde zmiňovaných poštovních kurzů, by pak jistě nevznikly chyby v dvojím psaní jedné a téže lokality (např. Vratěnin a Vratětín na s. 32) anebo by bylo také zřejmé, kde se dnes nacházejí Dušníky (na s. 47) anebo bylo například jasnější, proč z Prahy na Plzeň vedly dvě poštovní trasy a jedna se údajně vyhýbala Berounu apod.

3. Zřejmě díky speciálnímu historickému školení na FHS pak vzniká nejistota v porozumění a v uvádění některých dobových názvů zemských správních institucí - viz Pražská reprezentace na s. 41 anebo dobových administrativně poštovních termínů: viz pojezdna pošta a pojízdná pošta na s. 42 anebo ve stylistice: označit místo vidovat na s. 43.

4. Mrzí mne opomenutí vynikajících prací Jiřího Pokorného, které se týkají vytváření čtenářské komunity v Praze a v Čechách právě na přelomu 18. a 19. století (včetně jeho skvělé diplomové práce uložené na FFUK)

5. Tvrdím, že dnešní počítačové generace neumí rozdělovat slova (například na s. 65) a že

6. dnešní generace historiků umí špatně německy viz četné chyby v německé ortografii při vypisování názvu z německých zemích dovážených časopisů například na s. 55, 57, 65 an.

K výrazným kladům práce patří:

1. Zahrnutí širších okolností a světodějných událostí do vlastního textu.
2. Korigování výpovědí „autorit vědy“ vlastními poznatky.
3. Využití historicko antropologických metod myšlení při analýze dobových textů a při stanovení badatelských tezí
4. Odhalení tajemství vydavatelského úspěchu V. M. Kramera na s. 70 an..

Závěrečné shrnutí:

Práci doporučuji k obhajobě pro její nespornou odbornou kvalitu zvláště v druhé a třetí části, dále pro neobvyklost tématu a také pro slušnou stylistickou a jazykovou úroveň.